

Sygn. akt I ACa 978/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 marca 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Ewa Giezek
Sędziowie:	SO del. Krzysztof Gajewski SA Zbigniew Merchel (spr.)
Protokolant:	stażysta Krzysztof Domitrz

po rozpoznaniu w dniu 17 marca 2016 r. w Gdańsku na rozprawie

sprawy z powództwa (...)

przeciwko M. M. i G. K. (1)

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku

z dnia 30 czerwca 2015 r. sygn. akt IX GC 188/14

I/ oddała apelację;

II/ zasądza od powoda (...) na rzecz pozwanego G. K. (1) kwotę 2.700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

SSO del. Krzysztof Gajewski SSA Ewa Giezek SSA Zbigniew Merchel

Sygn. akt I ACa 978/15

(...)

Powód (...) wniósł do Sądu Okręgowego w Częstochowie pozew przeciwko pozwanym M. M. i G. K. (1) o zasądzenie od każdego z pozwanych na swoją rzecz kwoty po 80.000 zł tytułem zadośćuczynienia a od pozwanego M. M. dodatkowo kwoty 2.700 zł tytułem odszkodowania oraz obciążenia pozwanych kosztami procesu.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że pozwany M. M. został wyznaczony radcą prawnym z urzędu do wniesienia skargi kasacyjnej i zażalenia na koszty procesu w sprawie V ACa (...) Sądu Apelacyjnego w Gdańsku, natomiast pozwany G. K. (1) został wyznaczony radcą prawnym z urzędu do wniesienia skargi o stwierdzenie niezgodności z

prawem wyroku wydanego w sprawie V ACa (...) Sądu Apelacyjnego w Gdańsku. Powód wskazał, iż po uzyskaniu informacji o wyznaczeniu pozwanych, jako pełnomocników z urzędu, zwracał się do nich o osobiste spotkanie w celu omówienia w/w spraw. Pozwani nie spotkali się z powodem, lecz sporządzili opinie prawne, bez ujęcia oświadczenia i wniosku w trybie art. 118 k.p.c.. Zdaniem powoda, zachowanie pozwanych stanowiło naruszenie zasad etyki wykonywanego zawodu i przepisów prawa i doprowadziło do pozbawienia powoda prawa do obrony. Ponadto według powoda pozwani naruszyli jego dobra osobiste poprzez brak szacunku. Odnosnie zaś żądania zapłaty odszkodowania od pozwanego M. M. w kwocie 2.700 zł powód wskazał, że na skutek nie złożenia przez pozwanego zażalenia, obowiązek jej uiszczenia obciążył powoda.

Pozwany M. M. w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powoda na swoją rzecz kosztów procesu. Pozwany zanegował, aby naruszył dobra osobiste powoda, zasady etyki zawodowej, jak również wskazał, iż nie zachodził związek przyczynowy między wskazywaną przez powoda szkodą, a także powód nie wykazał, aby poniósł wskazywaną przez siebie szkodę.

Pozwany G. K. (1) w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda kosztów procesu. Ten pozwany także zanegował, aby naruszył dobra osobiste powoda oraz zasady etyki zawodowej, jak również wskazał, iż brak osobistego omówienia sprawy w celu sporządzenia i wniesienia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia z osobą, którą reprezentuje, nie jest wymagany.

Prawomocnym postanowieniem z dnia 27 marca 2013 r. Sąd Okręgowy w Częstochowie stwierdził swą niewłaściwość miejscową co do roszczeń skierowanych przeciwko pozwanym M. M. i G. K. (1) i w tym zakresie sprawę przekazał do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Gdańsku jako rzeczowo i miejscowo właściwemu.

Wyrokiem z dnia 30 czerwca 2015r. Sąd Okręgowy oddalił ponowny wniosek powoda o zwolnienie od kosztów sądowych i ustanowienia pełnomocnika z urzędu oraz oddalił powództwo oraz orzekł o kosztach procesu na rzecz G. K..

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Sąd Okręgowy w Słupsku w sprawie z powództwa (...) przeciwko pozwanemu Skarbowi Państwa – Sądowi Okręgowemu w Słupsku i Sądowi Rejonowemu Gdańsk-Południe w Gdańsku prowadzonej pod sygnaturą I C (...), w dniu 21 czerwca 2011 r. wydał wyrok, w którym oddalił powództwo powoda. Od powyższego wyroku powód wniósł apelację. Po rozpoznaniu apelacji powoda, wyrokiem z dnia 10 maja 2012 r., Sąd Apelacyjny w Gdańsku, w sprawie o sygnaturze V ACa (...), oddalił apelację powoda oraz zasądził od powoda a rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 2.700 zł. Powód nie zgadzając się z rozstrzygnięciem w wydanym przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku w dniu 10 maja 2012 r. w sprawie o sygnaturze V ACa (...), wniósł skargę kasacyjną od tego wyroku, skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem tego wyroku oraz zażalenie na rozstrzygnięcie o kosztach procesu zawarte w punkcie II tego wyroku. Wraz ze skargą wniósł o zwolnienie od kosztów sądowych i ustanowienie pełnomocnika z urzędu. Postanowieniem z dnia 20 czerwca 2012 r. Sąd Apelacyjny w Gdańsku w sprawie o sygnaturze V ACa (...), uwzględniając wniosek powoda, zwolnił go od kosztów sądowych w postępowaniu ze skargi kasacyjnej, w postępowaniu zażaleniowym i ze skargi o wznowienie postępowania zakończonego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 10 maja 2012 r. w sprawie o sygnaturze V ACa (...). Postanowieniem tym Sąd Apelacyjny w Gdańsku ustanowił dla powoda (...) pełnomocnika z urzędu jedynie w postępowaniu ze skargi kasacyjnej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 10 maja 2012 r. w sprawie o sygnaturze V ACa (...) oraz w postępowaniu zażaleniowym na postanowienie zawarte w punkcie II tego wyroku. Na mocy w/w orzeczenia oraz decyzji Okręgowej Izby Radców Prawnych w G. z dnia 17 lipca 2012 r., na podstawie art. 117⁽⁽³⁾⁾ k.p.c., art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych oraz § 4 ust. 1 regulaminu stanowiącego załącznik nr 1 do Uchwały nr 152/ (...) Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 15 października 2010 r. w sprawie wyznaczania radców prawnych do prowadzenia spraw z urzędu, radca prawny M. M. został wyznaczony pełnomocnikiem z urzędu (...) w sprawie ze skargi kasacyjnej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 10 maja 2012 r. w sprawie o sygnaturze V ACa (...) i zażalenia na rozstrzygnięcie o kosztach sądowych zawarte w punkcie II tego wyroku. Pozwany radca prawny M. M. po powzięciu wiedzy o ustanowieniu go pełnomocnikiem powoda (...) z urzędu w sprawie o sygnaturze V ACa (...), poinformował

go o powyższym pismem z dnia 25 lipca 2012 r. W odpowiedzi na powyższe, powód w piśmie z dnia 1 sierpnia 2012 r. zwrócił się do pozwanego o spotkanie w Areszcie Śledczym w W. celem omówienia sprawy. Po zapoznaniu się aktami tej sprawy pozwany radca prawny M. M. stwierdził brak podstaw do wniesienia skargi kasacyjnej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 10 maja 2012r. w sprawie o sygnaturze V ACa (...) oraz zażalenia na koszty zawarte w punkcie II tego wyroku. W związku z powyższym w dniu 3 sierpnia 2012 r. sporządził opinię o braku podstaw do wniesienia takiej skargi kasacyjnej i zażalenia na postanowienie o kosztach procesu, którą przesłał do Sądu Apelacyjnego w Gdańsku oraz powodowi J. J.. Na skutek sporządzenia powyższej opinii, powód skierował do Okręgowej Izby Radców Prawnych w G. wniosek o zmianę pełnomocnika wyznaczonego z urzędu. Dziekan Okręgowej Izby Radców Prawnych w G. poinformował powoda pismem z dnia 20 sierpnia 2012 r. o braku podstaw do zmiany pełnomocnika z uwagi na okoliczność, iż opinia sporządzona została z zachowaniem zasad należytej staranności. Pismem z dnia 9 sierpnia 2012 r. powód wystosował do pozwanego wezwanie do zapłaty kwoty 80.000 zł, w terminie 7 dni od dnia otrzymania zapłaty, zarzucając pozwanemu brak skontaktowania się z nim oraz sporządzenie opinii prawnej bez ujęcia oświadczenia i wniosku w trybie art. 118 k.p.c. Do otrzymanego wezwania pozwany nie odniósł się w żaden sposób.

Pozwany radca prawny M. M. sporządził również zażalenie na rozstrzygnięcie o kosztach sądowych zawarte w punkcie II wyroku z dnia 10 maja 2012 r. Sądu Apelacyjnego w Gdańsku w sprawie o sygnaturze V ACa (...), które to zażalenie oddalone zostało postanowieniem z dnia 27 czerwca 2012 r. przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku, sygn. akt V ACz (...).

Sąd Okręgowy w Słupsku w sprawie z powództwa (...) przeciwko pozwanemu H. U., prowadzonej pod sygnaturą I C (...), w dniu 15 grudnia 2011 r. wydał wyrok, w którym oddalił powództwo powoda. Od powyższego wyroku powód wniósł apelację. Po rozpoznaniu apelacji powoda wyrokiem z dnia 8 marca 2012 r. Sąd Apelacyjny w Gdańsku, w sprawie o sygnaturze V ACa (...), oddalił apelację powoda. Powód nie zgadzając się z rozstrzygnięciem w wydanym przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku w dniu 8 marca 2012 r. w sprawie o sygnaturze V ACa (...), wniósł skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem tego wyroku. Wraz ze skargą wniósł o zwolnienie od kosztów i ustanowienie pełnomocnika z urzędu. Sąd Apelacyjny w Gdańsku w sprawie o sygnaturze V ACa (...) postanowieniem z dnia 30 marca 2012 r. uwzględniając wniosek powoda zwolnił go od kosztów sądowych oraz ustanowił pełnomocnika z urzędu w postępowaniu o stwierdzenie niezgodności z prawem wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 8 marca 2012 r. w sprawie o sygnaturze V ACa (...). Na mocy w/w orzeczenia oraz decyzji Okręgowej Izby Radców Prawnych w G. z dnia 10 lipca 2012 r., na podstawie art. 117⁽³⁾ k.p.c., art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych oraz § 4 ust. 1 regulaminu stanowiącego załącznik nr 1 do Uchwały nr 152/ (...) Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 15 października 2010 r. w sprawie wyznaczania radców prawnych do prowadzenia spraw z urzędu, w sprawie o stwierdzenie niezgodności z prawem wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 8 marca 2012 r. w sprawie o sygnaturze V ACa (...). pełnomocnikiem z urzędu (...) wyznaczony został radca prawny G. K. (1). Pozwany radca prawny G. K. (1) po powzięciu wiedzy o ustanowieniu go pełnomocnikiem powoda (...) z urzędu w sprawie o sygnaturze V ACa (...) toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Gdańsku, zapoznał się z aktami tej sprawy stwierdzając brak podstaw do wniesienia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 8 marca 2012 r. w sprawie o sygnaturze V ACa (...). W związku z powyższym w dniu 30 lipca 2012 r. sporządził opinię o braku podstaw do wniesienia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem w/w wyroku, którą przesłał do Sądu Apelacyjnego w Gdańsku oraz powodowi J. J. wraz z pismem z dnia 30 lipca 2012 r.. Na skutek sporządzenia powyższej opinii, powód skierował do Okręgowej Izby Radców Prawnych w G. wniosek o zmianę pełnomocnika wyznaczonego z urzędu. Dziekan Okręgowej Izby Radców Prawnych w G. poinformował powoda pismem z dnia 20 sierpnia 2012 r. o braku podstaw do zmiany pełnomocnika, z uwagi na okoliczność, iż opinia sporządzona została z zachowaniem zasad należytej staranności. Powód pismem z dnia 9 sierpnia 2012 r. wystosował do pozwanego wezwanie do zapłaty kwoty 80.000 zł, w terminie 7 dni, od dnia otrzymania zapłaty, zarzucając pozwanemu brak skontaktowania się z powodem oraz sporządzenie opinii prawnej bez ujęcia oświadczenia i wniosku w trybie art. 118 k.p.c.. Do otrzymanego wezwania pozwany nie odniósł się w żaden sposób.

Na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Na wstępie wskazał sąd I instancji, że z uwagi na to, iż powód w niniejszej sprawie zwolniony już został od kosztów sądowych w całości przez Sąd Okręgowy w Częstochowie na mocy postanowienia z dnia 19 września 2012 r., ponowny wniosek powoda o zwolnienie od kosztów sądowych z dnia 18 maja 2015 r., podlegał odrzuceniu na podstawie art. 107 § 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Natomiast wniosek powoda o ustanowienie pełnomocnika z urzędu w niniejszej sprawie podlegał zdaniem sądu I instancji oddaleniu albowiem w świetle art. 117 § 5 k.p.c. Sąd uznał udział adwokata lub radcy prawnego po stronie powoda za zbędny. Powód bowiem jednoznacznie i prawidłowo formułuje wnioski i pisma procesowe, niejednokrotnie wskazując podstawę prawną swojego stanowiska. Nadto w czynności procesowe podejmuje w terminach określonych w ustawie.

Odnosząc się do meritum sprawy wskazał sąd, że stan faktyczny ustalił w oparciu o przedłożone przez pozwanych dokumenty, których prawdziwość i autentyczność nie była kwestionowana przez którąkolwiek ze stron, jak również w oparciu o dokumenty znajdujące się w aktach sprawy aktach spraw I C (...) Sądu Okręgowego w Słupsku (V ACa (...) Sądu Apelacyjnego w Gdańsku) oraz I C (...) Sądu Okręgowego w Słupsku (V ACa (...) Sądu Apelacyjnego w Gdańsku). Oceniając wartość dowodów stanowiących podstawę ustaleń faktycznych niniejszej sprawy przywołane wyżej dokumenty zawierają spójne informacje. Sąd nie znalazł również z urzędu podstaw do kwestionowania rzetelności i autentyczności przedstawianych dokumentów.

Sąd Okręgowy oddalił wniosek powoda o przesłuchanie go w drodze pomocy prawnej, bowiem powód po otrzymaniu każdego z wezwań na wyznaczone przez Sąd terminy rozpraw w dniach 24 marca 2015 r. i 16 czerwca 2015 r., składał oświadczenia o rezygnacji z udziału w rozprawach, wnosząc o przesłuchanie jego w charakterze strony w ramach odezwy sądowej przez Sąd Rejonowy w Wejherowie. Wydając powyższą decyzję Sąd kierował się treścią art. 235 § 1 k.p.c., zgodnie z którym to przepisem postępowanie dowodowe odbywa się przed sądem orzekającym, chyba że sprzeciwia się temu charakter dowodu albo względ na poważne niedogodności lub niewspółmierność kosztów w stosunku do przedmiotu sporu. W takich wypadkach sąd orzekający zleci przeprowadzenie dowodu jednemu ze swych członków (sędzia wyznaczony) albo innemu sądowi (sąd wezwany). Odległość między W., a G. wnosi ok. 50 km co, zdaniem Sądu, nie uzasadniało skorzystania z pomocy sądowej Sądu Rejonowego w Wejherowie. Po wyznaczeniu terminów rozpraw Sąd dwukrotnie wydał nakazy doprowadzenia. Powód miał więc realną możliwość przesłuchania przed Sądem Okręgowym w Gdańsku, z której nie skorzystał. Zwrócić należy uwagę, iż instytucja pomocy sądowej stanowi swoiste udogodnienie dla świadków i stron, a w niniejszej sprawie powód i tak musiałby zostać przetransportowany do Sądu Rejonowego w Wejherowie z Aresztu Śledczego w W., w którym przebywał. Ewentualne niedogodności i koszty tego stawiennictwa nie dotyczą nadto powoda, gdyż jest on transportowany przez jednostkę konwojową Policji na koszt Skarbu Państwa. Z powyższych też względów na podstawie art. 302 § 1 k.p.c. Sąd pominął dowód z przesłuchania powoda w charakterze strony.

Na podstawie art. 302 § 1 k.p.c. Sąd pominął również dowód z przesłuchania pozwanego G. K. (1) w charakterze strony z uwagi na nieusprawiedliwione niestawiennictwo na rozprawie w dniu 16 czerwca 2015 r.

Odnosząc się do zeznań pozwanego M. M. wskazać należy, iż w swoich zeznaniach potwierdził wszystkie okoliczności wynikające wprost z dokumentów stanowiących podstawę ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd w niniejszej sprawie. Sąd ocenił więc zeznania pozwanego jako w pełni wiarygodne, logiczne i korespondujące z zebrany w sprawie materiałem dowodowym. Jednakże z uwagi na to, iż zeznania pozwanego nie wniosły żadnych nowych okoliczności, ponad okoliczności wynikające z dokumentów, na podstawie których Sąd poczynił ustalenia faktyczne niniejszej sprawy, z powyższych też względów zeznania pozwanego nie stanowiły podstawy ustalonego przez Sąd stanu faktycznego.

Dokonując oceny prawnej żądania wskazał sąd I instancji, że w niniejszej sprawie powód domagał się zasądzenia od pozwanych M. M. i G. K. (1) zadośćuczynienia za naruszenie jego dóbr osobistych w postaci braku szacunku, przy czym również – jak wynikało z pozwu – upatrywał naruszenia jego dobra osobistego poprzez pozbawienie go prawa do obrony przed sądem. Nadto domagał się od pozwanego M. M. naprawienia poniesionej przez siebie szkody majątkowej wywołanej nie wniesieniem przez pozwanego skargi kasacyjnej i zażalenia które, zdaniem powoda, doprowadziłyby do korzystnego dla niego rozstrzygnięcia sprawy i zwolnienia go z obowiązku zapłaty na rzecz

przeciwnika procesowego kwoty 2.700 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego. Powód zarzucił także pozwanym, iż nie poinformowali go zgodnie z treścią art. 118 § 5 k.p.c. o stwierdzeniu braku podstaw do wniesienia skargi o stwierdzenie nieważności prawomocnego orzeczenia poprzez przesłanie mu oświadczenia i wniosku.

Poddając analizie pojęcie dóbr osobistych w myśl art. 23 k.c. przyjął sąd I instancji, że niewątpliwie w kategoriach dobra osobistego można było zakwalifikować wskazywane przez powoda brak szacunku, zlekceważenie go, instrumentalne potraktowanie lub wykorzystanie czyjegoś położenia życiowego, co mieściło się w szeroko rozumianym pojęciu godności. Nie było natomiast podstaw, aby zakwalifikować do dóbr osobistych działania polegającego na niewniesieniu skargi kasacyjnej jak również skargi na przewlekłość postępowania w sprawie cywilnej i pozbawienia w ten sposób strony prawa do obrony przed sądem.

Wskazał dalej sąd ad quo, że z tytułu naruszenia dobra osobistego – w myśl art. 24 § 1 k.c. – ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. Z kolei zgodnie z art. 448 k.c. w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Do bezspornych przesłanek odpowiedzialności na podstawie art. 448 k.c. zalicza się: naruszenie dobra osobistego, powodujące szkodę niemajątkową, związek przyczynowy między tym naruszeniem a szkodą niemajątkową, która spowodowana jest naruszeniem. Przesłanką przyznania świadczeń przewidzianych w art. 448 k.c. jest wina sprawcy naruszenia dobra osobistego – zarówno umyślna, jak i nieumyślna, w tym nawet culpa levisima, czyli podstawą tej odpowiedzialności jest nie tylko bezprawne, ale także zawinione działanie sprawcy naruszenia dobra osobistego. Uwzględniając kompensacyjną funkcję zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, którego głównym celem jest zatarcie lub co najmniej złagodzenie następstw naruszenia takich dóbr osobistych, jak cześć, wizerunek – uznaje się, że wysokość zadośćuczynienia winna zależeć przede wszystkim od wielkości doznanego krzywdy. Uwzględnienie roszczeń z art. 448 k.c. ma przy tym charakter fakultatywny, a więc nie muszą być one zasądzone mimo spełnienia przesłanek ustawowych. Dlatego sąd nie ma obowiązku zasądzenia zadośćuczynienia na podstawie tego przepisu w każdym przypadku naruszenia dóbr osobistych – przy stosowaniu tego przepisu bierze się pod uwagę całokształt okoliczności faktycznych, w tym winę sprawcy naruszenia dóbr osobistych i jej stopień oraz rodzaj naruszonego dobra. Przy czym dokonanie oceny, czy w konkretnej sytuacji naruszenie dóbr osobistych rzeczywiście nastąpiło – nie może być dokonywane wedle miary indywidualnej wrażliwości (ocena subiektywna) zainteresowanego, ta bowiem może być niekiedy bardzo duża ze względu na cechy osobowościowe, związane ze szczególną drażliwością i przewrażliwieniem.

Odnosząc się z kolei do żądania powoda w zakresie naprawienia mu wyrządzonej szkody majątkowej przez pozwanego M. M., to znajdowało ono swoje uzasadnienie w treści art. 415 k.c. w zw. z art. 363 k.c. (określającym sposób naprawienia szkody) i art. 361 k.c. (wyznaczającym granice odpowiedzialności odszkodowawczej i zakres obowiązku naprawienia szkody).

W ocenie Sądu przedstawione przez powoda w sposób bardzo zwięzły okoliczności nie pozwalały na uznanie, iż obaj pozwani naruszyli dobra osobiste wskazywane przez powoda. Działania podejmowane przez obu pozwanym były zgodne z obowiązującymi przepisami prawa i nie mogły być oceniane jako bezprawne, jak również nie można było obu pozwanym przypisać jakiegokolwiek zawinienia. Tym samym nie było podstaw do oceny, że w podejmowanych przez obu pozwanym czynnościach mogło dojść do naruszenia dóbr osobistych powoda. Brak było również jakiegokolwiek adekwatnego związku przyczynowego między czynem pozwanym (czynnościami, które w ocenie powoda miały doprowadzić do naruszenia jego dóbr osobistych), a ewentualną szkodą, której powód nie wykazał. Powód nie poniósł przy tym wskazywanej przez siebie szkody, gdyż jego roszczenia przeciwko Skarbowi Państwa nie zostały uwzględnione, a nie wystąpiły żadne przesłanki do wniesienia skargi na przewlekłość postępowania.

Podkreślić nadto sąd I instancji, że wskazywany przez powoda brak kontaktu obu pozwanym z powodem w niczym nie wpływałby na ocenę prawną celowości wniesienia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, czy skargi kasacyjnej. Na tym etapie bowiem dokonywana jest wyłącznie ocena prawna, a tym samym

kontakt z powodem nie wnosiłby nic istotnego do ewentualnych ustaleń odnośnie celowości wniesienia tych skarg i wystarczające było zapoznanie się przez obu pozwanych z dokumentami z akt spraw, w których zostali ustanowieni pełnomocnikami powoda z urzędu. Obaj pozwani wywiedli opinie prawne bez oświadczenia i wniosku w trybie art. 118 k.p.c. Przepis ten jednakże nie przewiduje obowiązku składania żadnego urzędowego formularza oświadczenia czy wniosku, o którym pisze powód w pozwie. Zawiadomili o treści opinii Sąd Apelacyjny w Gdańsku oraz powoda, załączając do zawiadomienia opinię o braku podstaw do wniesienia skarg. Gdyby opinie, o których mowa w art. 118 § 5 k.p.c., nie zostały sporządzone z zachowaniem zasad należytej staranności to sąd zawiadomiłby o tym właściwy organ samorządu zawodowego, do którego należeli pozwani, ku czemu w przedmiotowej sprawie sąd nie znalazł podstaw, jak również skutkowało to brakiem podstaw do wyznaczenia przez Radę Okręgowej Izby Radców Prawnych w G. innych radców prawnych jako pełnomocników z urzędu dla powoda, zgodnie z treścią art. 118 § 6 k.p.c.

Powód po otrzymaniu od obu pozwanych opinii miał możliwość zapoznania się z ich treścią. Powód natomiast nie wykazał w żaden sposób, iż korespondencji tej nie otrzymał, z uwagi natomiast na przebywanie w Areszcie Śledczym w W., miał taką możliwość. Zgodnie z utrwalonym już orzecznictwem Sądu Najwyższego adwokat i radca prawny odpowiadają za szkody wyrządzone swemu mocodawcy (według brzmienia art. 118 k.p.c., już samo ustanowienie dla strony adwokata przez sąd zastępuje pełnomocnictwo) wskutek własnych zaniedbań i błędów prowadzących do przegrania sprawy, której wynik byłby korzystny dla strony, takie sytuacja nie miały natomiast miejsca w niniejszej sprawie. Podkreślić również należy, iż pełnomocnik ustanowiony z urzędu zobligowany jest do prowadzenia sprawy z zachowaniem należytej staranności, a obowiązek ten nie zostaje naruszony w przypadku odmowy sporządzenia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Ustanowienie takiego pełnomocnika nie oznacza powstania po stronie pełnomocnika obowiązku dokonania czynności procesowej. Charakter skargi powoduje, że pełnomocnik może odmówić jej sporządzenia, jeżeli byłaby niedopuszczalna lub oczywiście bezzasadna. Omawiane rozwiązanie w założeniu ma utrudniać wnoszenie oczywiście niezasadnych skarg kasacyjnych oraz o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 21 września 2000 r., III CZP 14/00, OSNC 2001, nr 2, poz. 1). Pełnomocnik ustanowiony z urzędu po rozważeniu szans uwzględnienia tego środka, może stwierdzić brak takich szans, a nie może kierować się wyłącznie wolą samej strony, gdyby miało to być sprzeczne z wymogami fachowej wiedzy. Powód również w żadnej mierze nie wykazał poniesionej przez siebie szkody, na którą się powoływał, co – niezależnie od wskazanych wyżej okoliczności – skutkowało również negatywnym rozpoznaniem jego żądań.

Mając powyższe okoliczności Sąd na podstawie art. 24 § 1 k.c. w związku z art. 448 k.c. oraz art. 415 k.c. a contrario oddalił powództwo w stosunku do pozwanego M. M. i pozwanego G. K. (1), o czym Sąd orzekł jak w punkcie II. wyroku.

O kosztach postępowania na rzecz pozwanego G. K. (1) Sąd orzekł w punkcie III wyroku, na podstawie art. 108 § 1 k.p.c. kierując się zasadą wyrażoną w art. 98 k.p.c., zgodnie z którą strona przegrywająca jest zobowiązana zwrócić przeciwnikowi koszty postępowania w sprawie. Koszty zastępstwa procesowego Sąd ustalił w oparciu o przepisy art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 99 k.p.c. i art. 108 § 1 k.p.c. oraz w zw. z § 6 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tj. Dz. U. z 2013 r. poz. 461). Zasadne było zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego G. K. (1) kosztów uiszczonych opłaty skarbowej, ponieważ do kosztów niezbędnych do celowego dochodzenia praw i celowej obrony strony reprezentowanej przez adwokata podlega zaliczeniu wydatek poniesiony przez nią w związku z koniecznością uiszczenia opłaty skarbowej od dokumentu stwierdzającego ustanowienie pełnomocnika (uchwała SN z dnia 12.03.2003 r., III CZP 2/03 OSNC 2003/12/61).

Apelację od tego orzeczenia wywiódł powód (...), który orzeczenie to zaskarżam w całości w zakresie rozstrzygnięcia merytorycznego i orzeczenia o kosztach (pkt II. i III.) i wnoszę o jego zmianę i uwzględnienie w całości, ewentualnie o uchylenie wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania z przyczyn podanych w uzasadnieniu apelacji.

Zdaniem skarżącego zaskarżony wyrok Sądu I instancji o oddaleniu powództwa jest nietrafny z przyczyn naruszenia prawa materialnego i procesowego. Wskazywał powód, że nie miał możliwości brania udziału w procesie oraz że nie przyznawano mu pełnomocnika z urzędu. W tym zakresie jego zdaniem zachodziła nieważność postępowania. Wskazywał nadto, że Sąd I instancji oparł się, wydając zaskarżony wyrok, na odpowiedzi na pozew pozwanego, nie odnosząc się do materiału dowodowego, jak jego zeznania, akta sprawy, jego dokumentacja medyczna, opinia biegłych. Takie postępowanie uważał za niedopuszczalne i stanowi o arbitralności decyzyjnej, a co więcej stanowi ograniczenie jego prawa do obrony. Na koniec powód kwestionował obciążanie go kosztami procesu i nie rozważenie w tej instancji sytuacji, o której mowa w art. 102 k.p.c..

Pozwany G. K. (1) w pisemnej odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Pozwany M. M. na rozprawie apelacyjnej 17 marca 2016r. wniósł o oddalenie apelacji powoda.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje :

Apelacja powoda nie zasługiwała na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 382 k.p.c. postępowanie apelacyjne polega na merytorycznym rozpoznaniu sprawy w zakresie zaskarżenia, co w niniejszej sprawie odnosiło się do wszystkich zgłoszonych w pozwie roszczeń. Należy też wskazać, że wydane orzeczenie sądu II instancji, który jest sądem meriti, musi opierać się na jego własnych ustaleniach faktycznych i prawnych. Mając na uwadze ekonomikę procesową, sąd II instancji pragnie wskazać, że wydane przez siebie orzeczenie oparł na prawidłowo dokonanych ustaleniach faktycznych sądu I instancji, które to ustalenia aprobuje i przyjmuje za własne, jak również zastosowaną przez ten sąd wykładnię prawa materialnego i procesowego, co do rozstrzygnięcia w zakresie nieuwzględnionych żądań powoda. Mając to na uwadze sąd drugiej instancji uznał za zbyt liczne powtarzanie ustaleń i ocenę prawną dokonaną przez sąd I instancji (patrz wyrok SN z dnia 16 lutego 2005r., sygn. akt IV CK 526/04).

Na wstępie należy wskazać, że apelacja powoda jest bardzo oględna, szampowa i żadnej mierze nie odnosi się do stanu tej konkretnej sprawy o czym świadczy, np. fakt odniesienie się w apelacji tylko do jednego pozwanego (bliżej nieokreślonego), gdy w sprawie występowało dwóch pozwanych, czy odwołanie się do materiału dowodowego, który nie występował, jak np., zeznania powoda, czy opinia biegłego. Tak sformułowana apelacja pozbawiona była uzasadnionych argumentów i wobec tego musiała być oceniona jako niezasadna.

Jednakże pomijając powyższą argumentację i dokonując oceny zawartych w niej zarzutów sąd II instancji za niezasadny uznał zarzut apelanta, który wywodził, że pozbawiono go prawa do obrony wobec pozbawienia go braniu udziału w procesie i braku ustanowienia pełnomocnika z urzędu.

Wbrew twierdzeniom apelanta udziału w procesie nie był on pozbawiony, albowiem był informowany o dokonywanych czynnościach, doręczano mu decyzje wydawane przez sąd, jak i stanowiska stron przeciwnych, na które odpowiednio reagował. Nie został też pozbawiony skarżący udziału w rozprawie. Udział taki jest tylko prawem strony (vide art. 211 k.p.c.). W tym miejscu wskazać trzeba, że powód złożył wniosek o przesłuchanie go w charakterze strony i po dopuszczeniu przez sąd I instancji – Sąd Okręgowy w Gdańsku tego dowodu powód odmówił udziału w czynnościach procesowych przed tym sądem. A więc to nie sąd pozbawił powoda prawa do obrony, naruszając reguły procesowe, a skarżący sam się pozbawił możliwości przeprowadzenia dowodu ze swego przesłuchania. Nie może w takim wypadku być mowy o nieważności postępowania z tego powodu.

Nie zachodziła też nieważność postępowania z uwagi na nie przyznanie powodowi pełnomocnika z urzędu w tej sprawie. W sprawie nie zachodziły takie sytuacje przewidziane prawem by istniał obowiązek ustanowienia mu pełnomocnika z urzędu. Powód natomiast wniósł o przyznanie pełnomocnika z urzędu. Jego wniosek w tym względzie został oddalony, a zażalenie na to postanowienie także zostało oddalone przez sąd II instancji (postanowienie z 7

listopada 2012r. w sprawie I ACz (...) Sądu Apelacyjnego w Katowicach). Stawianie obecnie tego zarzutu sądowi I instancji jest nieuzasadnione. _

Co do zarzutu niedopuszczenia dowodów zgłoszonych w pozwie, to powód faktycznie oferował dowód z przesłuchania go w charakterze strony (do którego już sąd się wypowiedział wyżej), natomiast nie zgłaszał w pozwie ani w dalszych pismach potrzeby przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego na okoliczność rozstroju zdrowia wskutek zachowania się pozwanego, jak i z dokumentacji medycznej. W tym stanie rzeczy podnoszenie obecnie tego rodzaju zarzutów pozostaje bez jakiegokolwiek związku ze sprawą. Tak więc zarzut o niezasadnym nieprzeprowadzeniu dowodów oferowanych przez powoda w tym postępowaniu nie był zasadny.

Odnosząc się do zarzucanego naruszenia przez sąd I instancji art. 102 k.p.c. należy wskazać, że przepis ten ustanawia zasadę słuszności przy rozstrzyganiu o kosztach postępowania, będącą odstępstwem od zasady odpowiedzialności za wynik procesu. Jest rozwiązaniem szczególnym, wykluczającym stosowanie wszelkich uogólnień, wymagającym do swego zastosowania wystąpienia wyjątkowych okoliczności. Artykuł 102 k.p.c. nie wymienia katalogu wypadków szczególnie uzasadnionych umożliwiających odstąpienie od obciążania kosztami procesu, pozostawiając ich kwalifikację, przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności danej sprawy, sądowi (tak SN w postanowieniu z dnia 11 lutego 2010 r., I CZ 112/09). Za okoliczności uzasadniające zastosowanie wyrażonej w art. 102 k.p.c. zasady słuszności uważa się przede wszystkim sytuację majątkową strony, jej sytuację życiową, przebieg i charakter toczącego się postępowania.

Wskazać trzeba, że sama sytuacja ekonomiczna strony przegrywającej, nawet tak niekorzystna, że strona bez uszczerbku dla utrzymania własnego nie byłaby w stanie ponieść kosztów procesu, nie stanowi podstawy do zastosowania art. 102 kpc (vide postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 czerwca 2012 r., I CZ 34/12, LEX nr 1232459). Okoliczność zaś, że skarżący odbywa karę pozbawienia wolności i aktualnie nie ma możliwości zarobkowania, także sama w sobie nie stanowi przesłanki do zastosowania instytucji z art. 102 kpc, ponieważ strona, w tym również strona przebywająca w zakładzie karnym, powinna zdawać sobie sprawę z konsekwencji swoich żądań, jak i podejmowanych czynności procesowych, również z punktu widzenia kosztów procesu (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 2003r., PK 585/04). Nadto zaakcentować należy, że odbywanie przez skarżącego kary pozbawienia wolności stanowi konsekwencję czynu, za który ponosi on odpowiedzialność i samo przez się nie przemawia za przyjęciem, że sytuacja życiowa powoda jest na tyle szczególna, że wymaga zastosowania art. 102 kpc. Poza tym powód regularnie wytacza powództwa w tożsamych, jak niniejsza sprawach, które są oddalane. Nie sposób jest więc uznać, że istniały jakie kolwiek przesłanki do subiektywnego przekonania powoda o zasadności jego roszczeń obecnie wytoczonych, tym bardziej, że powód nie wskazał nawet na jakiegokolwiek okoliczności, które tego rodzaju przekonanie mogłyby uzasadniać.

Reasumując, skoro zarzuty apelacji powoda okazały się nieuzasadnione, jego apelacja podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c. O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy (art. 98 § 1 k.p.c.), nie znajdując podstaw do zastosowania art. 102 k.p.c. zgodnie z wyżej zaprezentowanym stanowiskiem jaki wyrażono na tle apelacji. Podstawą wyliczenia wynagrodzenia pełnomocnika pozwanego był o § 13 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013 r. poz. 461 oraz z 2015 r. poz. 616 i 1079). Stąd ustalono wysokość wynagrodzenia pełnomocnika pozwanego G. K. na kwotę 2.700 zł.

SSA Ewa Giezek SSA Zbigniew Merchel del. SSO Krzysztof Gajewski